

GAZETA LITERARĂ

Anul VII nr. 24 (326) — joi 9 iunie 1960

ORGAN SĂPTĂMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R. P. R.

8 pagini 50 bani

ION IRIMESCU

RĂSPUNS LA O SCRISOARE

Mi-a fost greu să pot descrie numele autorului scrisorii. Poate că nici el n-a putut să se facă cunoscut. În această privință l-a ajutat chiar și stampila de pe plic, după care n-am putut afla localitatea de unde vine scrisoarea. Și dacă, totuși, răspund la o scrisoare fără adresă, cum s-ar spune, o fac din cauză că aceasta îmi pune o seamă de întrebări și aceste întrebări privesc în mare parte pe scriitori, pe oamenii de artă, pe intelectuali de tot felul și de toate categoriile. Nu sînt întrebări noi și nu știu dacă răspunsurile mele îl vor mulțumi pe autorul scrisorii și pe cititori.

Care este rolul, misiunea scriitorului? Scriitorul dintr-o țară socialistă nu crede că mai este necesar să-și pună întrebarea: „Cui slujim noi?” „Ce slujim noi?”. Este clar cui slujește și ce slujește scriitorul: poporul, patria socialistă și prin aceasta întreaga lume socialistă și întreaga umanitate. Slujește pe omul din popor, ajuns stăpînul soartei lui. Slujește întregii colectivități. Slujește demnității omului, societății fără exploatare și acest fapt îl umple de mîndrie și elan, acest fapt îi dă aripi și încredere, îi dă putere. Iată, se dezbate în întreaga țară proiectul de directive ale celui de al III-lea Congres al partidului. Aceste directive vor deveni lege pentru construirea socialismului, pentru desăvîșirea construcției socialismului din țara noastră. Cînd cu atenție aceste directive vezi grandorii și amploarea muncii constructive, pușcine, care are ca fină înfrumusețarea, sub toate aspectele, a vieții oamenilor muncii. Acesta este și felul scriitorului și rolul lui nu este de loc mic în această luptă. Rolul lui a fost subliniat cu prisosință la Congresul scriitorilor sovietici, de însuși conducătorul statului sovietic, de Nikita Hrușciov, a fost subliniat și de alți con-

ducători sovietici, de scriitori, de foarte mulți vorbitori, chiar și de muncitorii care au salutat pe congresiști și lucrările lor. Roman Rolland spunea că scriitorii sînt conștiința lumii. Tîna scriitorului nu putea să fi și nu este decît una: de-a sluji umanitatea, de-a contribui efectiv în lupta pentru progresul umanității. Clasiul lui s-a ridicat în vremuri de răscruce, pentru apărarea omului, a libertății, pentru apărarea țărilor și popoarelor asuprite, exploatate. În această privință însuși Roman Rolland este un exemplu. El constituia o conștiință a lumii, așa cum a fost un Victor Hugo, cum a fost un Heinrich Mann. El slujea țărilor nobile ale omenirii, pînă la zidul infamiei pe impostori, împalatori, tirani, despoți, aștiorii la război, pe fasciști. Ei și mulți alți scriitori progresiști au jînat aprinsă făclia luminării, mobilizării și formării unei conștiințe colective în lumea întreagă, pentru demnitățile umane.

Fascismul și astăzi mai amenință omenirea cu război. El a reînviat în Germania Occidentală, ca un avorion al imperialismului putred, ca un avorion al monopolurilor și trusturilor, al capitalismului, ca mijloc de provocări și diversivni. Scriitorii, nu numai de la noi din țară, ci din lumea întreagă, au rolul de a demasca cu și mai mare putere fascismul și crima pe care aștiorii la război o pun la cale împotriva omenirii. Este un rol de prim ordin. Este tot atât de important ca și acela de a schimba conștiința omului cu privire la proprietate, cu privire la religie. Formarea unei conștiințe colective, universale, pentru apărarea păcii și civilizației este sarcina de cinste a scriitorului progresist de pretutindeni în clipa de față. Formarea unei conștiințe universale de coexistență între țări și popoare cu orînduirii diferite, ca singură soluție de a feri lumea de prăpădul unui război nuclear.

Pentru a servi aceste feluri înalte ale omenirii, scriitorului i se cer vaste cunoștințe în toate domeniile de activitate. I se impune să învețe mereu, să studieze, să fie la curent cu întîmplările și faptele din care sînt trase seva scrierii și activității sale permanente. I se cere să studieze, nu numai ceea ce ar sta în cîmpul său de preocupări imediate — literatura și arta — dar i se cere și să impune să aibă cunoștințe de mecanică, astronomie, chimie, fizică, fără să mai vorbim de istorie, geografie, filozofie, economie politică sau științe ale naturii. El nu poate în nici un caz ignora științele sociale și politice, căci în zilele noastre nu se mai poate concepe un scriitor în turul lui de fildeș, izolat de viață, de societate.

Tovarășul Gheorghiu-Dej, la Cluj, a arătat clar drumul scriitorului, omului de artă. Fără legătura cu viața nu se poate concepe nici o operă cit de cit valabilă. Nu poți scrie bine decît despre ceea ce cunoști bine, (presupunînd și aceea ce s-ar numi talent, calitate fără de care nu poți sta în fața hîrtiei). În acest sens trebuie să înțelegem și îndemnul partidului de a merge pe șantier, pe ogoare, în uzine. Nu-i vorbă, cunoșterea se poate face și în București, și în împrejurimile Bucureștiului. Întregul București a devenit de mulți ani un șantier vast. Cartiere întregi se

„Sudor”

DRUMUL CEL BUN

„Directivele” (așa e numit, simplu, Proiectul de directive al Congresului al III-lea al P.M.R.) au cuprins mîntea oamenilor muncii din România, ca lumina îmbuznător a zorilor cerul în răsărit. Ele stîrnesc avînturi și inarpează cugetarea, dînd visurilor forța de-a călca pragul înfăptuirii. De mult ne-am dăduse ca tot ceea ce partidul plănuiește să se încheie în fapt. Tocmai de aceea, efectul exploziv, în jînlmele celor ce muncesc, al „directivelor”: o bucurie pe plan național cu certitudinea victoriei deplină a socialismului în anii ce urmează și cu primul pașii deșchizători de drum, pentru noi, în comunism.

Remarcabil în această împrejurare este faptul că conștiința socialistă a întregului popor muncitor este atât de aptă să primească, să ia în cercetare, să vadă realizîndu-se sarcinile din Proiectul de directive. Căci acesta este adevărul: fiecare în sectorul său de muncă se vede cu ani înainte, unii cu 5, în 1965, alții cu 15, în 1975, și fiecare cu depășiri de plan! Proiectul de directive este al Congresului al III-lea al P.M.R., dar directivele înșile există de-acum ca tendințe creatoare în inima și mințile maselor. Succesele de la Bicăz, Borzești, Onești, Săvinești, faptul că mai mult de trei sferturi din agricultura a fost cîștigată pentru socialism, răs-pîndirea generală a ideilor marxist-leniniste și cultura la îndemîna tuturor sînt realități ce au schimbat cu profunzime conștiința milioanele de oameni și muncii, dîndu-le sentimentul forței colective creatoare de bunuri obștice, de bună stare individuală și de rost în istorie, prin integrare, în familia popoarelor socialiste. Iar decă directivele au fost elaborate de conducerea partidului, supremul for de îndrumare a celor ce muncesc, însuși izvorul directivelor se găsește în succesele de pînă acum ale construcției socialiste și în radicalizarea transformării produse în ultimii ani în conștiința oamenilor, în a cărei structură încrederea în partid este factor decisiv.

Preocuparea mereu sporită a partidului pentru educarea oamenilor muncii, pentru creșterea conștiinței lor socialiste, este de altmînter una din cele mai mari supărări ale dușmanilor socialismului. Faptul că noi am înlocuit pe „așa a vrut Dumnezeu” și pe „ce-o fi o fi” cu „așa vom face noi oamenii muncii sub steagul partidului” și mai ales faptul că această este o lege ce s-a adevărit în viața noastră socialistă de la Elberare, îl determină pe slugojul capitalismului să latre pînă la răgușire. Nimic nu mai poate oprî însă dezvoltarea, cu rîmă crescută, a socialismului în România, iar victoriile Uniunii Sovietice ne lumineză

și pe acum porțile pe care vom intra și noi în comunism — prin lupta și munca noastră. Asta o știe și cel mai modest muncitor de pe cel mai mic șantier, al țării.

Noi știm că pe linia toate succesele din industrie și agricultură, forța noastră stă în continua sporire a cunoștințelor noastre în toate domeniile și în necontenita creștere a conștiinței socialiste. Tocmai de aceea și directivele pun un deosebit accent pe dezvoltarea învățămîntului în anii care urmează. Aceasta este o trăsătură specifică leninistă a directivelor: cultura și creșterea maselor în sensul de-a le face să stăpînească tot mai desăvîșit tehnica, să-și însușească cele mai noi rezultate ale științei și să se bucure de cele mai valoroase creații ale literaturii și artei. Se prevede în anii 1962—63 încheierea generalizării învățămîntului de 7 ani și trecerea treptată spre învățămîntul general de 8 ani, pentru ca învățămîntul de cultură generală să ajungă astfel de 12 ani. Iar investițiile vor fi duble față de anul 1954—59. Oare e puțin ca în anul 1960—65 să se construiască încă 15.000 de săli de clasă, din care 11.000 în localitățile rurale? Școlile profesionale și tehnice, în acești ani, vor pregăti circa 260.000 de muncitori calificați, peste 100.000 de cadre tehnice medii și circa 54.000 de cadre cu pregătire superioară. Numărul inginerilor de la 59.000 din 1959 se va ridica la 80.000. Chiar cine dîspune doar de o brumă de imaginație poate să-și dea seama ce profunde transformări culturale vor avea loc în anii ce vin și ce sarcini stau în fața aceluia care are un rol creator sau educativ în tehnică, știință, literatură și artă.

Vor trebui să facă față unui nivel cultural pe scară de masă, pe care noi l-am atins în trecut vreo țară capitalistă și ca atare ei înșiși vor trebui să se transforme din ce în ce mai mult, în lumina idealurilor societății comuniste, ce se conturează în perspectivă, și pentru noi, după ce a început să se dezvolte pe baza largi în U.R.S.S.

Procesul acesta de continuă ridicare a nivelului cultural al oamenilor muncii, pe măsura sporirii producției în sectoarele economice în țările socialiste, înălțarea lor pe treapta conștiinței de pe care ei să vadă că sînt co-ducătorii de fapt și de drept ai destinelor istorice, este tocmai opusul a ceea ce se petrece în lumea capitalistă. Acolo chiar dacă sporește producția, din setoa de profituri și supra-profituri, ea nu duce la ridicarea nici a bunăstării materiale, nici a nivelului cultural al celor ce muncesc, ci dimpotrivă. La urma urmei ce avantaje ar putea avea capitalismul din faptul că muncitorul devine tot mai conștient că el ar trebui să

Mihai BENIUC

(Continuare în pag. 6)

Dumitru CORBEA

(Continuare în pag. 4)

In întîmpinarea
celui de-al III-lea Congres al P.M.R.,
acest număr al „Gazetei literare” este închinat temei:
SCRITORII ȘI VIAȚA
ÎN CUPRINSUL NUMĂRULUI:
• Scriitorii în uzine. Semnează: Eugen Barbu, Mihai Dragomir, Paul Everac, Gică Iuteș, Maria Lovinescu, Teodor Mazilu, Șerban Nedelcu, Dimas Rendis (pag. 4-5)
• „Gazeta literară” în regiunea Timișoara. Semnează: Nina Cassiar, Anghel Dumbrăveanu, Al. Mirodan, Ieronim Șerbu, Nicolae Tăutu (pag. 3)

Noi inițiative pentru stringerea legăturii cu viața

Sarcina realizării unei legături cit mai strîns cu viața poporului — asupra căreia partidul nu o dată a atras atenția scriitorilor, e o sarcină vastă și complexă. E în primul rînd o problemă de atitudine și de receptare; rezolvarea ei presupune trăirea foarte intensă și multilaterală a contemporaneității. Sub acest aspect ea se rezolvă de către fiecare scriitor într-un mod specific, în conformitate cu înclinațiile, preocupările și temperamentul său artistic. Dar aceeași sarcină are și alte aspecte, să zicem practice, organizatorice. Despre ele va fi vorba în cele ce urmează.

Nu demult organizația de bază P.M.R. a scriitorilor din București a luat inițiativa de a-1 îndemna pe scriitorii Capitalei să stabilească legături permanente cu întreprinderile, angajîndu-se să dea sprijin concret fie unei gazele de uzină, fie unei brigăzi artistice de agitație, fie unui cerc literar, sau în oricare alt sector al muncii cultural-educative. La chemarea organizației de bază au răspuns pînă acum aproape 40 de scriitori. Astăzi, în redacțiile tuturor gazetelor de uzină din București („Viața uzinei” — uzinele „23 August”, „Metalurgistul” — Uzinele „Mao Tze-tun”; „Grivița Roșie”, „Timpuri Noi”; „Bumbacul”, „7 Noiembrie” și altele — în total 11) lu-

crează voluntar și 1—2 scriitori. Alți scriitori sprijină activitatea echipelor artistice de agitație în uzinele „Grivița Roșie”, F.C. „Gheorghiu-Dej”, „Semănătoarea”, „Vasile Roașă”, „21 Decembrie”, „Electroaparataj”, „Radio Popular”, „Tudor Vladimirescu”, „Kirov”, „Grigore Preoteasa” și altele. Tovarășii noștri au fost primiți cu dragoste, se poate spune chiar cu entuziasm de muncitorii. Comitetele de partid, sindicale și U.T.M. le-au dat un sprijin prețios ca să-și poată începe activitatea în cele mai bune condițiuni.

Recent primele rezultate ale acestei activități au fost analizate în cadrul unei adunări generale a organizației de bază P.M.R. Unele rezultate ale analizei merită să fie reliefate.

În primul rînd, s-a verificat că metoda e bună. Nu în sensul că tovarășii au și scris lucrări inspirate din realitatea nouă cu care au luat contact. Pentru așa ceva, răstimpul de la inițierea acțiunii era prea scurt. Nu ne îndoiim că, mai devreme sau mai tîrziu, asemenea lucrări vor apărea. Deocamdată însă s-a cîștigat altceva: un început de familiarizare cu problemele spec-

Mihai NOVICOV

(Continuare în pag. 5)

EUGEN POPA

„Camionul gospodăriei”

Dezarmarea generală și totală

Acum cîteva zile, în timp ce în S. U. A. unii factori de răspundere mai încercau încă, slujindu-se de masa lor de propagandă, să arunce asupra Uniunii Sovietice torpilarea întîlnirii la înalt nivel de la Paris, N. S. Hrușciov a jînat la Kremlin o conferință de presă cu ziaristi sovietici și străini. Președintele Consiliului de Miniștri al Uniunii Sovietice a spulberat încă o dată născocirile cercurilor războinice americane și, încă o dată, a arătat că se duse la întîlnire cu cele mai bune intenții și nu cu mînlne goale.

Problema pastrării și înlăturii păcii este principala problemă a zilelor noastre. Sore conferința la nivel înalt de la Paris erau înțeleptele priorități și nădejdele întregii omeniri, N. S. Hrușciov se duse la Paris hotărît să depună toate eforturile pentru ca lucrările conferinței să însemne un pas mai departe, ba chiar unul hotărît în păstrarea și întărirea păcii. Partea americană însă a torpilat conferința înainte ca ea să înceapă. După aceea, partea americană și-a dat mînlne silința să asprească „războiul rece”, să înrautățească relațiile dintre Apus și Răsărit, să sporească neliniștea, să creeze o atmosferă internațională de „război cald”. Consecințele unei politici leniniste, Uniunea Sovietică și-a înțeles ofensiva pentru pace, în conferința de presă amintită mai sus, N. S. Hrușciov a arătat că era pregătit să pună în discuția conferinței de la Paris un important proiect, care să ducă la dezarmarea generală și totală. Aceste propuneri, cum se știe, nu au putut fi discutate la Paris. Guvernul sovietic le-a înaintat, sub formă de propuneri, tuturor guvernelor. Ele au fost publicate, în întregime sau în parte, în aproape toate ziarele din lume și au produs, pretutindeni, o impresie profundă. Popoarele au urît totdauna războaiele. În ultimele patru decenii numai, Europa a fost pusă în două rînduri de războaie cumplite. Sute de orașe și mii și mii de sate nimicite, milioane și milioane de oameni dași pradă morții, valori artistice de neegalat aruncate la pîierit. În ultimii zece-cincisprezece ani știința și tehnica au pus la îndemîna marilor puteri arma rachetă și arma nucleară cu o uriașă forță de distrugere. Un nou război care, fără îndoială, în cazul în care ar izbucni, ar fi purtat cu aceste tipuri de arme, s-ar sfîrși cu o catastrofă fără precedent în istorie. Cui ar putea, deci, să-i aducă folos, și ce fel de folos?

După cite se știe pînă acum cu privire la raza de distrugere a bombelor atomice și cu hidrogen, cel mai mult ar avea de suferit statele cu întîndere teritorială mai mică și cu populație densă. Cum de nu înțeleg acest lucru elementar milițaristii din Germania vestică și cum de nu înțeleg aceasta bătrînii zancelor de la Bonn care a asistat — ca și noi de altfel — la două dezastre militare germane? Cum de nu înțeleg aceasta unii oameni de răspundere din Anglia, din Franța, din Țările Nordului?

În introducerea la noile propuneri ale guvernului sovietic, între altele, se arată că „în zilele noastre se che-ltuese pentru înarmare fonduri ce adevărat fantastice. Este suficient să spunem că multe tipuri de bombardiere moderne costă mai mult decît greutatea lor în aur. Și este un fapt că multe tipuri de arme se învechesc încă înainte de a fi părăsiți teritoriul uzinei și sînt trimise la fier vechi. Cursa înarmărilor se transformă într-o risipă absurdă de muncă umană și de mijloace materiale.

Nu mai mijloacele cheltuite în prezent de state pentru crearea și acumularea de arme ar fi suficiente pentru a se pune capăt foametei pe întregul glob.”

Energia a sute de milioane de oameni este cheltuită pentru pregătirea unui nou război. În aceste propuneri ale guvernului sovietic se mai spune: „Actualmente a devenit realmente posibil de înfăptuit mărul fel la care au visat multe generații de oameni, de a se pune capăt războaielor, de a exclude în general războiul din viața societății umane. Acest fel poate fi realizat prin distrugerea tuturor tipurilor de arme și prin desînțirea tuturor armateilor din lume, adică pe calea dezarmării generale și totale. Aceasta este unica bază a adevărat sigurii în care, în actualele condiții, poate să se sprijine o pace trainică, de nezdruccinat, între toate statele.”

Noile propuneri ale guvernului sovietic, menite să ducă la dezarmarea generală și totală și instaurarea unei păci trainice pe pămînt sînt sprijinite nu numai de popoarele din pașnicul nostru lagăr socialist, ci de toate popoarele lumii. Ofensiva pentru cîștigarea păcii trebuie susținută pînă la capăt, pînă la victoria finală.

Zaharia STANCU

Actualitatea și poezii tinerilor

Este un fapt, care ar putea fi cu greu contestat, că în ultima vreme s-au impus atenției citiva tineri poeți (poezii mai demult editate în presa literară, căci n-au publicat încă volume de versuri) — a căror fiziognomie artistică s-a conturat original în creația lor mai recentă. Mai toți fac parte dintr-o generație care s-a bucurat din plin de avantajele pe care noua orânduire socialistă le-a creat scriitorilor. Educația și îndrumările de partid, acești tineri poeți au evoluat repede fiind scutiți de multe răcirii stăle pe care cu greu le puteau evita generațiile mai vechi de poeți, în perioada formării. Desigur, încă există încă, în fiziognomia lor artistică, zone de umbră, trăsături pe care le bănuim provizoriu. E destul de greu să recunoaștem de pe acum direcțiile evoluției viitoare a acestor tineri poeți. Dar nu ne putem împiedica să constatăm că ei și-au găsit (fără a fi scutiți de căutări sau de eforturi creatoare ulterioare), un limbaj liric propriu, și în poemele lor cele mai înalte vibrații de sensibilitate nouă, se afirmă o viziune care nu poate fi redusă la modele mai vechi, deși uneori le mai e, parțial, tributară. Fenomenul e al altui mai interesant cu cât mai demult critica le reproșea, pe drept, unor dintre acești tineri poeți orientarea spre teme nesemnificative, exhibițiile sterile de imagini voit originale sau, în alte cazuri, prozaismul și banalitatea viziunii lirice, atestând o abordare exterioră a actualității. Ceea ce explică, în bună măsură, evoluția din ultima vreme a unora dintre tinerii poeți este fără îndoială, efortul lor de a-și asimila în chip creator marile sensuri ale actualității. Drumul poeziei pătrunde de spiritul partinității comuniste nu este însă ușor. Pentru a fi la înălțimea marilor exigențe ale epocii noastre, tinerii poeți li se cer eforturi susținute, un simț al responsabilității sporit, astfel încât ei să poată depăși deficiențele de care se mai simte cărbuni lor.

S-a vorbit acum ceva timp, destul de insistenț, despre așa-numitul raportaj liric. În creația multora dintre tinerii poeți acesta era un mod,

atunci când le-a identificat. Apropierarea de actualitate a tinerilor poeți din această categorie se realiza trude, pe căi ocolite. Evident, astfel de generalizări au o valoare aproximativă, fiecare caz individual comportând nuanțe pe care actualitatea critică n-are dreptul să le ignore. Spunem aceasta pentru că există pericolul unei unilateralizări a judecății critice, și aplicării mecanice de caracterizări globale, prestabile. Un caz edificator în acest sens l-a constituit tinarul poet de talent Grigore Hagiu. Căci după ce depășise, printr-o evoluție firescă, faza experimentelor imagistice, el a fost acuzat pe nedrept de recidivă în acest sens. Poema intitulată „Cantaletă” sau „Bătăia înfrântă” (trămbița) (vezi „Gazeta literară” din 12 mai a.c.) și „Statuia” („Luceafărul” din 13 mai), imaginele doborânde acum o anumită largime în presimțim, viziunea, de pășim sub un înșus al notărilor devine mai curajoasă. Mai puțin și se potrivește poeziei tonul sentințos, care lute la un convenționism nu numai al simbolurilor („lumina”, etc.), dar și al gestului liric, cum ar fi în „Cantaletă” („Statuia”).

„Gazeta literară” din 10 martie). După terminarea construcției unui „șantier” scrie poeta: „...oa h null soare, / Vom sta descoperiți în lumina, / Vom vorbi în șoapă emoționată, / Și în senin, / Va nădăli spe noi, / Infiorându-se cu marea o putere — lumina. / Nu știu ce vom face în clipa aceea, / Nu știu ce vom spune, / Vom striga — toate acestea / Nu le poți ști dinainte. / Dar știu că va fi multă lumină, / Și multă lumină / Noi și răsul nostru / Vom fi puternici, / Frumosi.” Și pînă la sfârșitul poemului, cuvântul lumină mai revine de câteva ori, în același context festiv, cu „copii îmbăcați în alb”, „lele de masă albă”, cîntec, flori, etc.

Deși în raportajul liric fiorul actualității era coplesit de prozaismul de solemnitate exterioră a tonului, de afectarea unei maxime simplități (sub care se ascunde de fapt lipsa ideilor poetice), căutările altor tineri departe de el prin sterile jocuri imagistice, printr-o obscurizare a expresiei, derivată poate din părerea greșită că tonurile simfonice ar fi mai apropiate de esența adevăratei poezii. În unele exerciții poetice de acest fel se regăseau și accente moderniste, pe care critica literară le-a combătut

Ore de studiu la Biblioteca populară „Gh. Coșbuc” din raionul N. Bălcescu-București

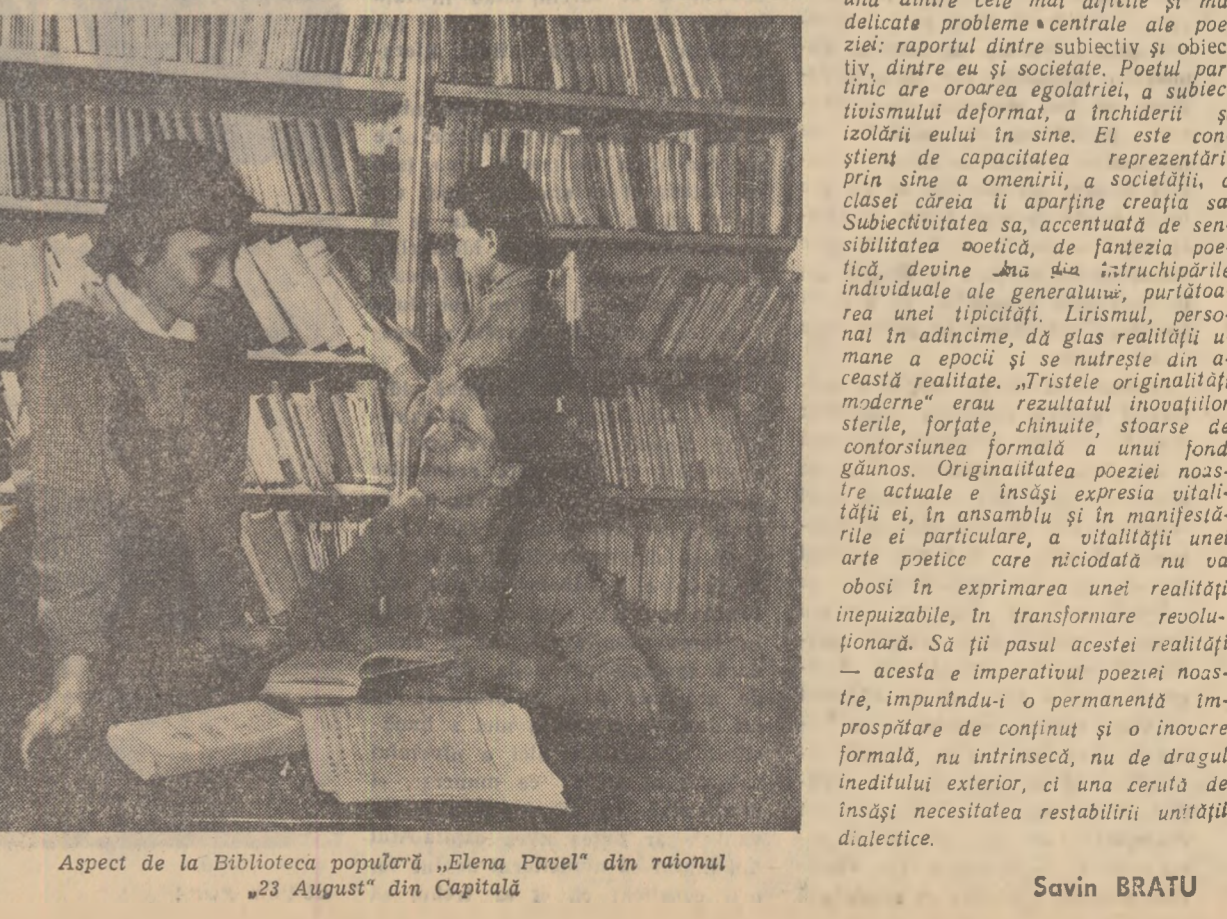
LUCIA COSMESCU „Au apărut cărți noi”

Unitatea poeziei noastre

În Raportul C. C. al P.M.R. la Congresul al II-lea al partidului, tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej a reliefat puternic succesele literaturii și artei noastre noi, subliniind că în literatura și arta noastră s-a realizat o unitate în prefecere revoluționară.

În fața celei de-al III-lea Congres al partidului, frunții generațiilor de creatori se prezintă mai uniți și mai amplu ca oricând. Peisajul poeziei, al tălmăcii artistice cel mai diferențiat și cel mai fertil în inovații individuale, ilustrează perfect această înaltă unitate în varietate. Nu există personalitate cu reputație în ultimele decenii ale poeziei românești, nu există talent autentic din generațiile virșnice și din cele mai tinere, care să rămână, azi, în afara revoluției culturale contuse de partid.

Între cele două congrese, poezia celui mai mare poet român în viață, a lui Tudor Arghezi, sărbătorit recent pentru aniversarea celor 80 de ani ai săi, a dat roadele cele mai bogate ale noii etape, ceea ce răspundește celor mai mari așteptări ale culturii noastre. Este momentul când în limbul exprimate în mod clar ideile leniniste despre literatură, cu colorul firesc în necesitatea unei orientări noi a realismului, unei treceri de la stadiul consemnării pasive a frământărilor sociale, la stadiul realismului activ, militant, legat prin toate fibrele sale de lupta proletariului revoluționar pentru dărâmarea oligarhiei capitaliste. Ceea ce era exprimat acum clar, dar încă singular, va avea un vast răspuns în deceniul următor.

Aspect de la Biblioteca populară „Elena Pavel” din raionul „23 August” din Capitală Savin BRATU

SEMNIFICAȚIA UNEI TRADIȚII

ormulind teza despre existența a două culturi în cadrul fiecărei culturi naționale, Lenin a deschis cercetării literare o perspectivă nebanuită, stabilindu-i criteriile obiective pentru a descifra configurația exactă a culturii din trecut, elementele ei constituitive, liniile fundamentale ale tradiției. În lumina acestei teze, ideea despre o tradiție unică — cu o largă circulație în scrierile istorice și științifice și sociologice mai vechi — apare lipsită de fundament științific.

Tradiția realismului socialist în literatura noastră: orientări, tematică, periodizare

și și-au orientat idealul social în sensul revoluției proletare. Ideile umanitarismului, ale socializării egalitare, au continuat până târziu în literatura română; cînar după primul război mondial, Victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie a avut prounde răsunări în conștiința scriitorilor români. Amplificată de situația prouă creată de războiul „care n-a adus nimic”, de „promisiunile din tranșee” care au fost tradate, viziunea unei ieșiri revoluționare, a unor schimbări radicale, își face tot mai mult loc în conștiința scriitorilor noștri, în anul mediat următor primului război. Aceste noi tendințe și crezuri revoluționare nu pot fi despărțite, se înțeleg, de insensificarea mișcării muncitorești, de avântul proletariului revoluționar exprimat prin marile demonstrații din 1918—1919 și greva generală din 1920.

esențiale ale științei, să răspundă la chestiunile înfrîntate ale zilei, contribuind la înfrîntarea simțului crizei proletare și canalizînd opiniile și curentele în cadrul unei juste concepții muncitorești”, în fine, să devină „un instrument de emancipare pentru muncitorimea română”. Deși nu lipsită de confuzii cu caracter reformist, revista militărească pe linia tezelor leniniste (sint reproduse, sub pseudonim, fragmente din articolul Clarel Zetkin: „Lenin despre artă și cultură”) pentru o lămurire proletară, lezată organele de ideologie și frământările proletariului revoluționar. Încă din primul număr al revistei, în „Cuvînt înainte”, se face o demarcație netă între cele două culturi antagonice din cadrul culturii burgheze, pornind de la cunoscuta teză leninistă: „În lupta îndrăjită pentru călăirea ideologiei sale — se precizează în

Scrititorii

Răspuns la o scrisoare

Urmare din pag. 1)

când se duce acasă, la teatru, la cinema, când citește o carte în zilele de repaus. Nu-i poți vedea frumusețea ideilor de care este pătruns.

Sunt mai multe cauze pentru care scriitorii mai în vârstă nu se duc, nu se stabilesc pe un șantier, la o ucină, o exploatare agricolă. Mulți sint cu adevărat ocupați cu diferite sarcini obștești. Sint și din acei care nu se duc din comoditate. Preferă Capitala, preferă să privească lumea de la geamul strimț al biroului. În această privință scriitorii tineri au răspuns cu mai mult elan, cu mai multă pasiune. Acest lucru este folositor pentru ei în primul rând. Au de înțeles mult de la clasa muncitoare. Avesc înțelegerea n-ar strica nici pentru scriitorii mai bogăți în ani. Nu le-ar strica primirea aerului stătut din casă, priseliletea nouă a țării nu poate fi...

Eu cred că nu constituie o cunoaștere, cunoaștere creatoare, fără participare.

Participarea implică adăruș, recunoșterea dictaturii proletarietului ca propria formă de viață, de a conduce societatea în care a fost desființată exploatarea omului de către om. Dar nu-i suficient numai recunoașterea, dar participarea înseamnă și lupta directă pentru țelul comun.

Desigur, ideologia burgheză influențează pe toți acei care nu și-au însușit concepția materialistă despre lume și societate, care cred că pot sta deasupra societății, deasupra fenomenelor vieții. Aceasta este tocmă dorința unor ideologi burghezi, care caută să-i îndepărteze pe scriitori și oamenii de artă de popor. Dar adevărul scriitorilor și oamenii de artă nu resping această tendință fiindcă și-au luat seama de rolul agitaric al artei. Care nu-și lăuda seama Eugen Popovier de rolul agitaric al Internaționalei? În început rolul agitaric era foarte mic, însemnat chiar. Acest rol a crescut colosal în timpul triumfului Comunei din Paris. A crescut și mai colosal în timpul Marii Revoluții din Octombrie, iar astăzi forța agitarică și mobilizatoare a imnului proletarietului de protest, din care are și mai mare arie de răspundere. Arie de răspundere este întreaga literatură. Oriunde sint muncitorii organizați, conștienți. Nu mai vorbim de rolul agitaric și mobilizator al poeziei lui Maikovski.

Încecarea ideologilor burghezi de a rupe pe omul de artă de popor, de realitate, de viață, își are rădăcinile în ceea ce propagă, în ceea ce servește cititorilor. Propagă mitică, căci cu aju-

torul misticii au finit și în înstrăiere popoarele, exploatarea mai bine, în numele unor voințe divine; propagă neîncrederea în om, în viața de pe pământ, căutând să abată atenția oamenilor din țările lor mai ales asupra cruntelor exploatare, cruntelor miserii în care sint finite popoarele și țările capitaliste, înapoiate, elăguate de cursa înarmărilor; propagă, scriitorilor din țările socialiste negativismul ca forma cea mai nouă, căci știu că numai ceea ce este rău și înapoiat în societate poate fi folosit poporul pe care îl urmăresc. Pe linia negativismului le tin laungul și oportunității rezistenței. Înșuși curentul pe care ar dori să-l răspundă este un curent oportunist și își are rădăcinile în cele mai reacționare cercuri din țările socialiste.

Dusmani societății socialiste pledează în cor pentru o artă în afară de viață, supra-realistă. Și nu ajung la această concluzie fiindcă sint într-un stadiu de analiză rafinament al artei, cum zic unii oameni de artă, unii solști care aduc în artă morbidul, morții, demenței, fricii, crimei și destrăbălării sexuale. Intr-un fel ei zugrăvesc realitatea psihică a societății capitaliste în descompunere, care și-a trăit traua din punct de vedere istoric. Amatorii „frumosului în sine” au ajuns să caute imagini fertile și în bălăgărușul unui măgar la expoziții de pictură ce sugărează pe care s-a vărsat cerneala...

Dumitru CORBEA

(Continuare în nr. viitor)

Matca

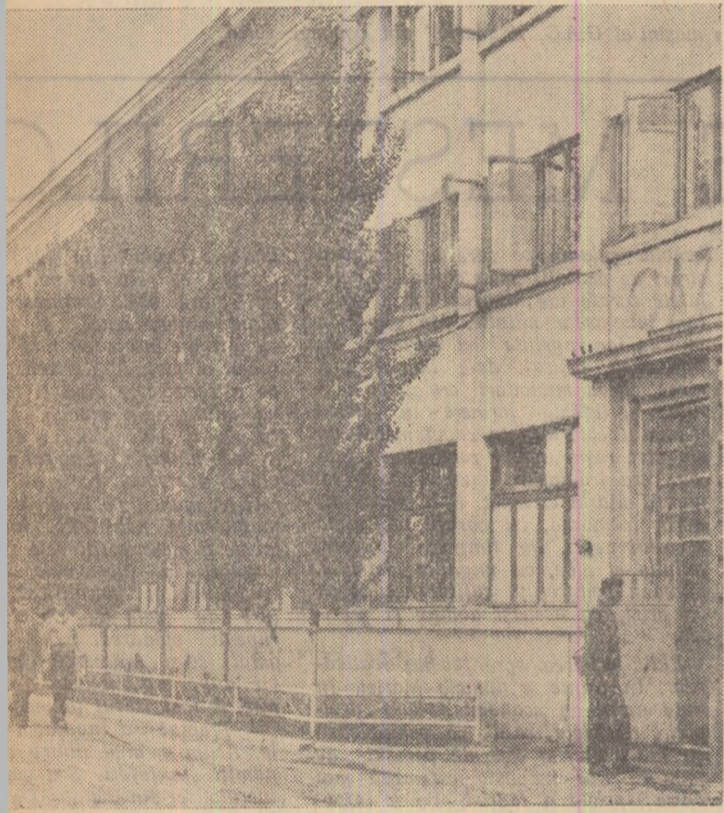
Nouă, scriitorilor, născuți aș spune la 23 August, pentru că atunci ne-am născut, ne-a revenit sârca de cinsle de a înfrânge în paginile pe care le vom lăsa, chipul acestei epoci revoluționare, pasionante, atât pentru istorici, cât și pentru artiști. Când vom avea părul alb și începutul furtunos nu va lua locul, ne vom aminti cu îndușurare de anii uceniciei noastre.

Am început cu toții cam din același loc. Fără o îndelungată tradiție a literaturii despre clasa muncitoare, vorbesc mai ales de proză. (Mică experiență consumată în romane apărute în condițiile societății burgheze, cu lărele și scăriile unei țări literaturii

supuse cenzurii, oprobriului crâcilor estetizanți, etc.).

A fost un start dificil, luat de oameni cu multă însuflețire, dar fără experiență. S-au făcut greșeli și s-a dibuit mult, dar rezultatele au început să se vadă și nu sint de desconsiderate. Scriitorii noi, viguroși au întărit rindurile vechilor meștri și fac laolaltă un front solid și durabil. Nu ne putem însă opri aici. Partidul ne-a recomandat o muncă viguroasă și o cunoaștere adâncă a realităților. Lucrul nu e posibil decit cu un mare efort individual, dus zi de zi în uzine și fabrici, adică în preajma acolora care au ridicat și vor ridica, continuu, țara dintr-o rutină seculară.

Am scris și probabil voi mai scrie multe reportaje despre unitățile industriale vizitate. Numărul lor nu

Orul secției Cazangerie a Uzinelor „Mao Tse-tun” din Capitală

Un univers nou

Cred că problema legăturii scriitorului cu viața a primit una din cele mai potrivite dezlegări prin inițiativa recentă, a Organizației de bază a Uniunii Scriitorilor. De altfel, cădura și spontaneitatea cu care a fost îmbrățișată această inițiativă, au constituit semnul cel mai sigur al caracterului ei eficace, practic, necesar.

La Clubul „Grișii Roșii” am avut prilejul să urmăresc îndeaproape de aproape munca formativă de la început. Contactul cu lumea muncitoare, nu într-o vizită de „documentare” ci în cadrul unor susținute raporturi de muncă și prietenie, m-a introdus într-un univers nou, a cărui prospectare de abia de acum înainte trebuie să distige în adincime.

Dar contactul revelatoriu s-a produs. Care au fost însă roadele acestei modeste colaborări pentru formația de teatru? Q prezență, o părere și chiar un sfat mi se par oportuni de-a-judecat. Și totuși, sint încă în căpătării nărea de a mă lega de echipa de teatru a muncitorilor de la „Grișia Roșie”, care o temei.

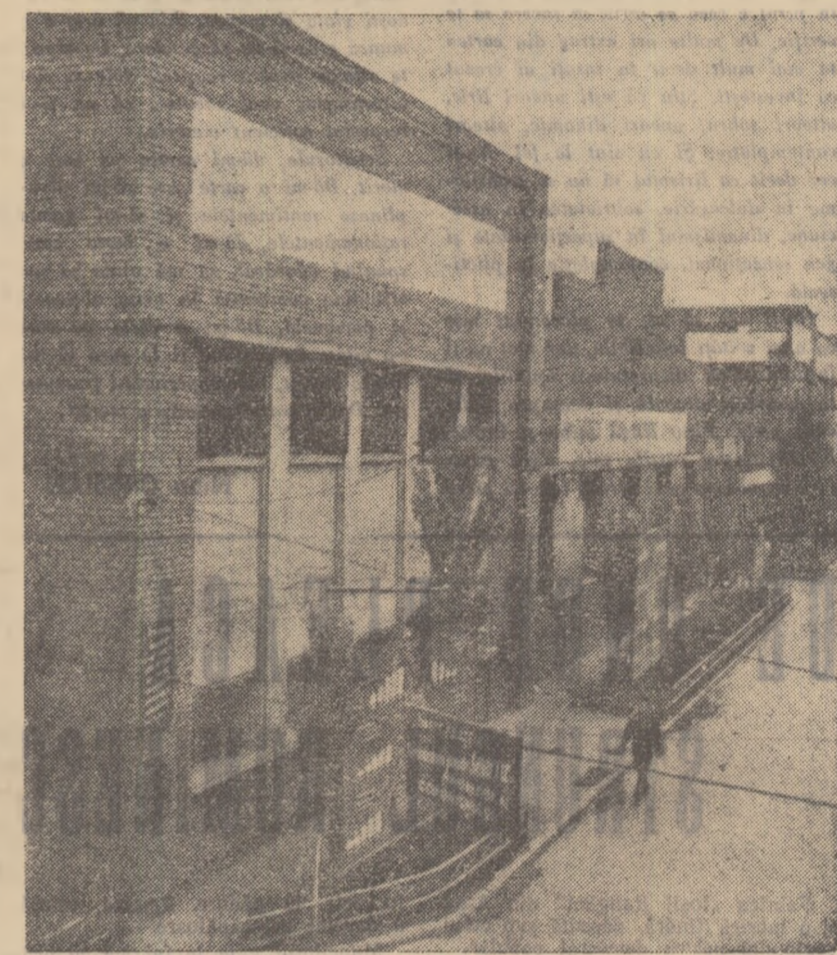
Nu vreau să discut aici problema reperului dramatic destinat amatorilor din fabrici și uzine. Dar nu pot să nu pun față în față pauperitatea lui și intensă, avida se de frumos și exprimate pe care o au tovarășii noștri muncitori și care-i îndeamnă ca

după ore întregi de muncă concentrată și obositoare să găsească în ei puterea de a se urca pe scenă.

De ce o fac? Pentru că există o seducție de exprimare a vieții artistice și o necesitate omenească? Fără îndoială și pentru artă. Dar rădăcina mi se pare a se afla într-o aspirație de exprimare a lumii lor proprii. Cum ar putea fi eliberată această „aspirație”, fragilă ca orice diletanțism, ci prin autentice, organice forme artistice?

Mă gândesc la posibilitatea unor spectacole născute în uzină și jucate în uzină, în cadrul de legendă și a „Grișii Roșii”, spectacole care să plece de la însăși esența vieții muncitorești și să se exprime nu în subtilități psihologice, ci în forme largi, puternice, simbolice și agitate. Într-adevăr destul de împrăcic cuprinsul unor asemenea manifestări artistice. Știu însă bine că organizația lor ar depăși și puterea și priceperea unui singur om. Dar noblețea lucrului ar sta tocmai în munca de echipă, lipsită de veleități vedetiste, a unui larg colectiv de oameni de artă, care și-ar pune în joc toată priceperea pentru a face posibilă înfruntarea unui gen artistic ce ar putea să poarte pe drept cuvânt numele mare de... „Teatru popular”.

Horia LOVINESCU

Vedere din înțina Uzinelor „Mao Tse-tun”

CASE FĂRĂ TRECCUT

COLOGIVIU

a își lasă pleoapele moi
casele albe, peste casele noi,
ușor mi se-nchid
îmi dă pace s-adorm un colocoș
de sunete strani.

le vin? Din adincuri? Din zid?
a ești tu? — Dar tu?
em anii,
umbra ta, ce-n zid au rămas
eze căldura,
amintirea
i gest, cind pe garduri străvechi
inscripțiile noi
boi,
strigă tu în urechi:
ȘI PIINE ȘI LIBERTATE...
cu anii mei tineri vorbea
lingă perina mea,
anul în care săpau la fundații
eul nu-ți ajungea la călcile străzii,
privirea ca ledera îi se urca
rui șlipei de beton
efajul unu, ori șase, ori nouă
cea nouă...
anul cind mina ta

l —
ars din pământul acesta ars, încercat,
rânt, renăscut...

em anii de început...
ră din istoria clasei
lile casei
și nu ne luau în seamă, grăbiți,
cșetelul nostru nu le ajungea
are privirii îmbrășișă viitorii șlipei de beton
etajul unu, ori șase, ori nouă
vea nouă.

rimiv noi înșine, de sus de pe schele,
în pălării,

ni care știu dinainte
vor întinde trecătorii trupul lor
după muncă,

vor scălda copiii,
vor așterne covoare...

fără trecut
ia lor viitoare.

PRIMUL ȚIPAI

ta ușor în pintece,
a,
sărmană să fie maghernița-n jur,
raternă
Jeana o pornă
lea,

maei nu ajung la urechile micii,
ap în intima care-și deschide aripiile
ca un cîntec
după din pintece,

în memoria vremii,
te igrasia magherniței, frigul și singurătatea,
triplec.

al născut —
mai ști nimic.

lui
lunii tipai — despica noaptea în bloc,
ui își face loc pe fereastră,
ni tipai ce spune
a lăunii:
!

pin pe pământ!

Primii pași îi va face între scaun și masă,
pe scară rarită și roasă
ce-am adus-o cu noi...
Colțul dulapului va păstra amintirea primului eucut,
ușorior ușii, semnele creșterii,
fereaștra îi va aduce-nainte lumea de schele
unde încă zldim — să dureze pereții —
anii și suflet generației mele.

In jurul capului său,
geamul va fi ca o ramă de soare

Cum va fi casa,
cum va fi lumea,
cind țiu va crește mare!

MATASA

Teș fire subțiri ca o plasă,
feș parcă din veacuri mătasă,
cu romburi, cu flori, cu corăbi,
și-acasă,
în casa mea de pământ,
vedeam atîrînd
zăbrele
din firele mele...

Și singură, seara, ștam pînă țîrziu,
omni-mi venea către miezul de noapte,
și totul era zîț de pustiu
fără soapte.

Jarul — să-i fie cald la intrarea pe ușă —
se schimba în cenușă,
iar eu așteptam în frig, așteptam,
cu fruntea lipită de geam...

Acum, din fereaștră, văd alte ferestre,
și altele peste ele,
vălurile-n perdele
ușoare și moi,
tesule de miinile mele...
Răsuflul mi-e ca un zbor de cocoare,
primăvara, pe soare.

Trăiam înainte, fără să știu pe pământ
unde sint și ce sint.
Azi, firele mele, subțiri, diafane,
sint poate primele meridiane
ale pământului meu, ale lumii mele
fără zăbrele.

Sint în casa mea nouă,
mușcatele rid prima oară în roșu la noi pe balcon
și vara culge de pe frunze boabe de rouă,
Da, sint în casa nouă,
dar în cîntec seară mi stau ca de mult
s-ascut
pașii pe ecară...

Și așteptarea cu timpie cărunte
mai poate să doară...

NOCTURNA

S-au mutat deocamdată-n mansonă
deocamdată:
un student, o planșetă și o fată
de curînd măritată.

— Am adormit privindu-te
Își poate dori cineva mai frumoasă-adornire?
Mansonada-și boțea pereții
ca o chille

PE DIN DOUA

Esti obosit? Ți-e greu?
Lasă capul pe umărul meu,
să-mpărțim osteneala în două,
ca pe-un codru de piine, — altădată
Sint aceeași în casa cea nouă:
tăcerea grăindă
ori poate neștința ogîndă
a oricăru-nour obscur
de pe frunte.

ALŢ MINEREU

Isi lipește urechea de pământul țării
și-ascultă:
și șile istoria multă
și veche, ciudată de bogată.

Citeodată
eu îl zăresc prin fereaștra noastră
departele,
deocamdată de blocuri, de sate, dincolo de păduri.

Ei înleabă, geologic, pământul bogat ca o mamă
ce-1 cheamă
să-i destăinuască, în loc de cuvîntul magic,
un nou minereu.

Dar eu?
Unde sint eu?
H aștept... Femeile-așteaptă meren

— Încă nu ai venit
și mă doare gîndul plecării.
Încă nu ai plecat
și mă bucură gîndul întoarcerii.
Încă nu mi-ai dat primul sărut
și port pe buze tristetea celuil din
Încă nu ne-am luat bun răsus

FONDUL DE AUR

N-avea nimic dintr-o stea:
nu strălucen.

A intrat cea din urmă în casă,
fără vîrstă, în haină cenușie, roasă
pe-alocuri.

Sușița cărunte îi jucua în păr.
Cind îi cădea lumina pe frunte,
privirea era ca o vederiță.
Cind se-odihnea —
dar cind se-odihnea, nu știu,
Seara venea către casa, țîrziu,
adea înoprea pe la secol în sat.
Cunoștea răsuful pământului proaspăt arat
și griul de primăvară.

Se născușea la țară.
Îi plăcea să simtă sub tălpă țărîna
și cu mina
să culengă stele.

„De mult, de mult, îi murise bărbatul
între zăbrele.

Viața ei? Viața ta, viața mea —
numai ca noi o trăiam,
dar ea?
Ea, pentru noi o crea.

Cum s-o numim?
Un ostăș anonim?
Cine l-a prins în părul cărunț
n-avea cumună de laur?
N-avea nimic dintr-o stea —
și totuși era
dintr-al partidului greu fond de aur...

ARHIVA LOR

Totul era la-nceput:
lămîița nu se uscase de tot peste fotografie,
lămîița zîmbeau colorat, sub sticlă, între prieteni.
Seauă, masă, pat
— prin două rate din nouă —
erau ale lor,
butelia — numai printr-una —
aparatul de radio — un proiect viitor

Dar în serar, păștrăuș sub cheie,
de miini grîjiului de femeie,
Arhiva lor:

Primul act: În comună, o dată
s-a născut o fată
în cîmp,
lingă brazda proaspăt arată.

Cerțileatut primarelor
pomenea
școlăria deocultă
cu strălăta grea.

Angajamentul de ucenicie:
pe-atunci o-nvăța
un linar sudor — cel din fotografie.

Note, examene:
Opt ore-n hală, școala seară, probleme,
termen clite,
Ani ca s-ajungă linia lungă a vieții
ei netrăite

Chilantia primei chiri:
măhălăua ploioasă —
ades își scoate pantofii-n noroi, în drumul
spre casă

Mandatul de deputată:
a străzii
cu casele mici mohortie,
urite,
sibe doar la căderea zăpezii.

Actul lor matur de cunoaștere:
mătoră încă, tacită,
lămîița neolită.

Proaspătul act:
un contract
de intrare în casă,
în blocul în care noi am zldit
anii cei tineri și umbra
cum spune un mit...

GASE FĂRĂ TRECCUT

Săpam adinc în pământ pînă mai ieri
la temelia clădirii,
Nădușala de pe frunte ne-o ștergeam
cu dosul palmei.

ne îndreptam șalele indurte la săpat,
ca să ne apăcem peste cursuri de seară,
lar noaptea — noaptea mai dormeam pînă
în casele de pământ,
unde umbrele copilariei își disputau pe pereți
amintirile.

Centrul odăii de-atunci era lampa de gaz,
buna, răbdătoare mamă de loc,
care-și întindea brațele slabe, descărnate,
să fiarbă clorba zilnică ori scutecele
ultimele, născut,
dar

să risipească nimbul de abur al cuvîntelor, țara...

Dar zorii ne aflau din nou pe șantier,
în pământ, la fundații.

Gasele noastre nu au trecut.
Jar noi am trecut de-nceput,
cînd trecătorii nu ne luau în seamă, grăbiți,
cînd creștetul nostru nu te-ajungea la-nălțimea
câlcitelor.

dar ledera privirii îmbrășișă viitorii șlipei de beton
pînă la etajul unu, ori șase, ori nouă
în casa cea nouă.

Acum privim noi înșine, de pe alte schele,
în pălării,
ei oameni care știu dinainte
unde își vor întinde trecătorii trupul lor
după muncă

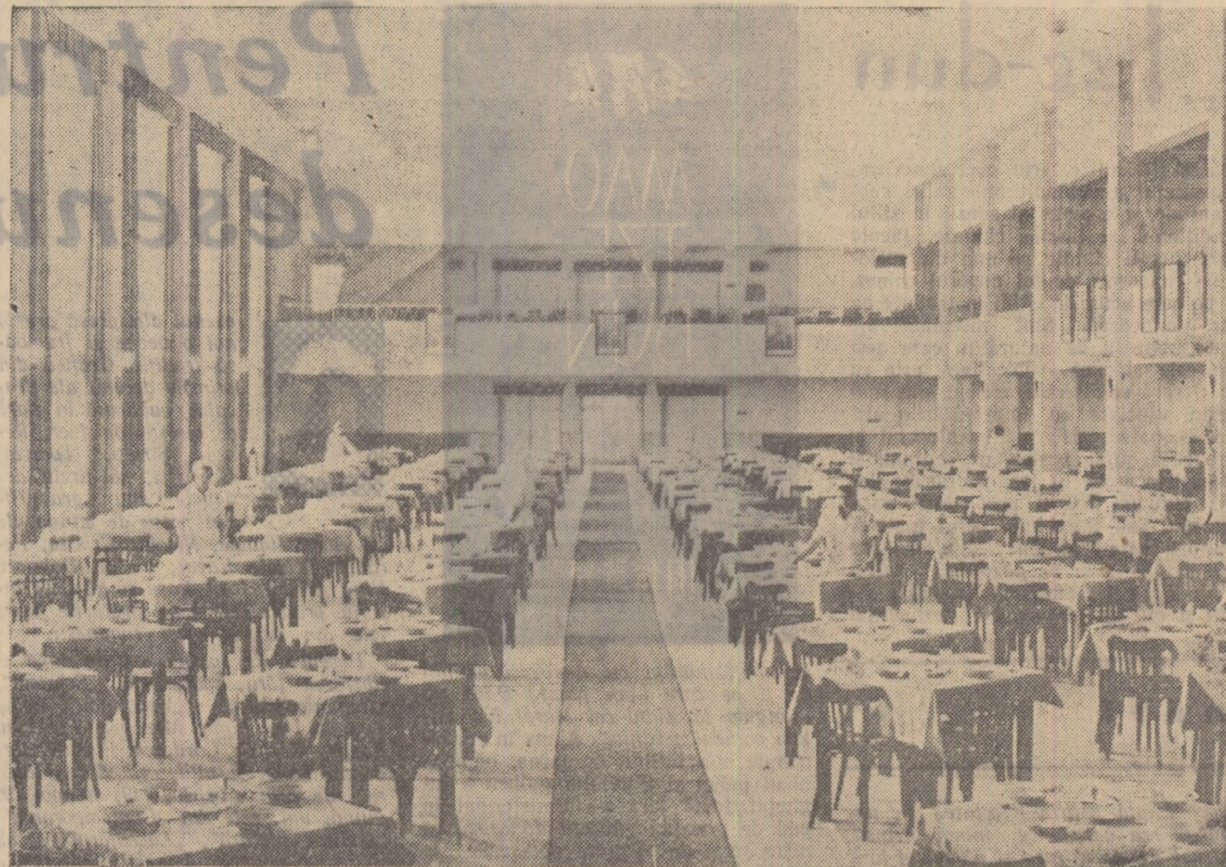
unde își vor scălda copiii,
unde își vor așterne covoare.

Casele fără trecut
au poezia lor viitoare...

Mai aproape de viața creatoare

a răspunde artisticeste în vremii noastre, scriitorul este limitat la cunoașterea teoriei...

nezi la el, adică prin inferență; trebuie să-l simți, să-l cunoști în realitatea lui concret-istorică...

Sala de mese a noului grup alimentar de la complexul C.F.R. „Grioița Roșie”.

Despre documentare

În domeniul apropierii noastre, a scriitorilor, de viață și problemele ei, s-au făcut foarte multe în ultimii ani și nu s-au preocupat eforturile morale și materiale...

rilor din industria grea. Asta nu constituie, desigur, o problemă de formă, ci de fond, de însăși existența și viața literară...

Influența hotărâtoare

De cite ori se vorbește despre o scriitor, critica se grăbește să-l stabilească înaintașii sau scriitorii sub zodia cărora s-a format...

scriitorul de astăzi era redactor în presa de tineret, a dat acestor convingeri intime o bază și mai adâncă...

Întâlnire

N-a fost desigur prima întâlnire cu fabrica, cu pulul acela de inimă uriașă, palpabilă de viață, care te întâmpină încă de departe...

A doua întâlnire și celelalte au avut ceva cald, familiar. În micuța cămaruță de lângă bibliotecă, am înțeles din vorbă de lucru cu membrii Cenuclului...

Condiție indispensabilă în creația scriitorului

cu viața! Iată una din cele mai de seamă în munca scriitorului...

eu printre cei care au răspuns acestei inițiative, oferindu-mi să muncesc la gazeta „Grioița Roșie” din București...

Analizând activitatea mea literară, erica a pomenit foarte des numele lui Cehov, Caragiale, Sadoveanu, Dosztoievski etc.

Unii, foarte puțini, socotesc o asemenea concepție o îngustare a investigației artistice; aceasta e și o minciună dar și o prostie...

Teodor MAZILU

Gica IUTEȘ

Dimos RENDIS

Lămurirea școlară a poeziei

viața noastră este mai tulburată și mai bogată în experiențe, decât în vremea scriitorilor...

lămurirea școlară a poeziei, este o problemă deosebit de importantă...

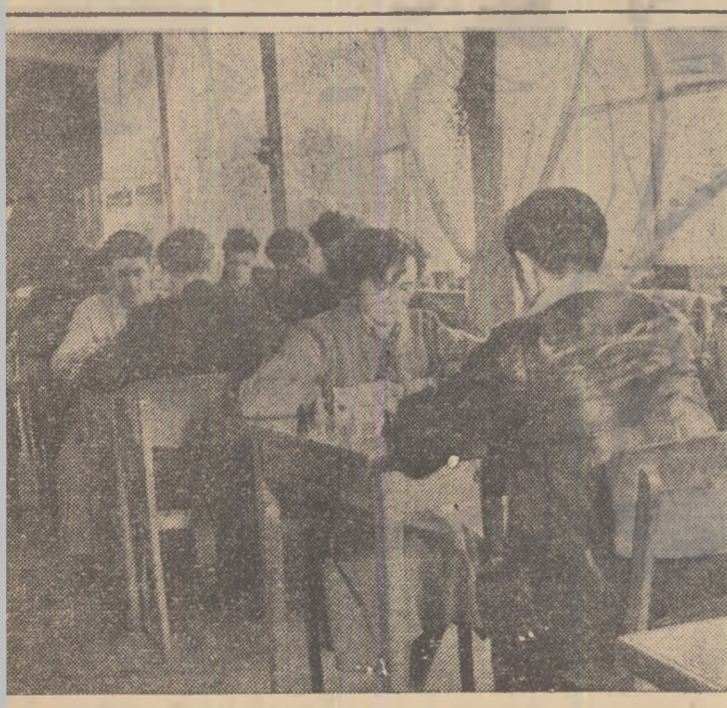
Șerban NEDELCO

Mihai DRAGOMIR

Urmare din pag. 1

și gazetele de uzină și chiar echipele artistice de agitație pot să-și împlinească în bune condiții sarcinile și fără ajutorul nostru...

elaborarea de volume colective — cu participarea scriitorilor celor mai experimentați — despre frunțile muncii socialiste...

Aspect din sala de saș a clubului C.F.R. „Grioița Roșie”.

Educația dată de partid pe cin.

Versurile lui Mao Tze-dun

Au apărut versurile lui Mao Tze-dun: o carte cu catorze legat în mătase roșie...

In ideograme chineze, tipărite cu cerneală aurie. Prezentarea grafică, datorită lui D. Stănescu, face din cartea de versuri a lui Mao Tze-dun, un obiect prețios...

și revoluționar, viața unui om prin care soarta poporului său și a lumii întregi a fost profund modificată.

țice și filozofice, prin care marxism-leninismul a dobândit îmbogățiri substanțiale, a compus și poezii în stil tradițional al literii chineze...

Insemnări

japonezi în Manciuria. In 1946, Mao Tze-dun reunește toate forțele progresiste împotriva Gomindanului și a imperialismului american...

reel/ Luptă pentru libertate! In nămgăria aștia! Cu inima strânsă, întreb/ Oamintul larg și abstrahul fără/ Jarmuri! Cine sint, oare, străpini/ Intregii naturi?/

Pentru calitatea desenului din presa

esenul din presă are la noi o vechie și frumoasă tradiție. Grafica din primele decenii ale secolului, publicată în ziare și reviste de Iser, Rescu, Sirato, Tonitza, B'Arg și, mai târziu, desenele sau gravurile din presa de stînga ale raiim, Vasile Kazar, Vasile Dobrian, Nina Arbore, Iosif Ross și alții...

artista, au avut un larg ecou. Presa noastră a publicat și publică de asemenea în ultima vreme desene sau gravuri de remarcabilă înaltă artistică semnate de Vasile Kazar, Vasile Dobrian, Paul Erdösz, sau lucrările multor din linierii artiști, mai înainte citați, care se bucură de o binemerită popularitate în rândurile celor de mijle cititor.

de Lioja Popa („Lucajărul” din 15 oct. 1959) de Tia Peliz („Luceafărul” din 15 mai 1959) și altele. În categoria intră mai ales, lucrări. Deși lucrările sale din această categorie sunt în număr mare, talent și numărul relativ mare de desene care de-a lungul anului 1959 în literatură și „Lucajărul” sînt în majoritate superficiale. Unele, cum sînt „Prietenii” (15 oct.) o ilustrează la „Desplețarea Corbea” („G. L.” 2 aprilie) și o ilustrație pentru „Serviciul de Radu Cosasu” („G. L.” 24 aprilie) sînt chiar direct incoerente. Astfel de lucrări, fără exigențe ceramîntî, redăcțiile revistelor n-au nîci pe cititor și, firește, artiști.

zără! Numărăm cîi douăzeci de mii de li pe care i-am făcut! Dacă nu ajungem la Zidul cel Mare! Nu sîntem oameni ordnici! Ajuns în miază-noapte, s-a întîlnit cu iarna, năpraznicul puiol al Fluvului galben a înghețat, toată țara s-a transformat în pod de gheață: „Munții deosează ca niște șerpi de argint! Podurile se leagăna ca niște elefanți de coară” sub căderea necentenă a zăpezii, dar, ne spune poetul, gîndindu-se la curciorii de albidă, „Ca să găsim minți nobile și oameni de genul Trebutiu să ne uităm în preajma noastră, în prezent!”

Substanța unei epopei este, astfel, comunicată prin trăsături care au un penel subtil, abia mutată în culorile și cernelurile lui. Forța se poate exprima oare prin delicatețe? Ne îndreptăm de această puțință în toate versurile în altele privințe următoare ale lui Mao Tze-dun.

Tudor VIANU

PROFILUL EROULUI COMUNIST

mul devotat cauzei comunismului, cel mai dramatic erou modern... maret, îndrăzneț, puternic... (M. Gorki) a devenit eroul predominant în paginile literaturii noastre.

protocolar, afit de absurde în situația dată. Inferioritatea celui alit stîmulează verva răspunsurilor spirituale, pline de îndrăzneală, istețime și ironie subterină. Conștiința socială nouă determină astfel manifestarea unei personalități inedite, care anihilează, odată cu natura individualistă a țărănului și elementele vechi de expresie reminiscentiale ale stilului și amorțirii. Instinctele mindirii, aștea elementară de dreptate, minia împotriva chiarburului care-i furase pămîntul, dezseratul suprem formulat ca o concluzie abia în finalul romanului („acum ni-s și noi în rîndul oamenilor”) — toate acestea l-au călăuzit pe Mitru spre comunisti, spre angajarea în lupta partidului.

Identitate umană și socială în paginile unor opere literare remarcabile. Este evident că datorita de onoare a scriitorului în această privință, nu se poate considera ființă ca îndepărtată în mod deosebit. Comunității nu-și află încă imaginea integrată a celor trăsături morale și politice care li reprezintă în operele literare existente. Cu atît mai mult, cu cît realizările din fabrică și uzine, într-o zonă înaltă de a societății care este ambianța muncitorească. Evoluția lor ca luptători, cu această bogată zestre sufletească, demonstrează consecvență, aduce mîntoria fermității principiale, a întransigenței revoluționare. Cerituzinea este pentru Anton Filip și teoretică și practică în același timp: de aceea acțiunile sale respiră o energie constantă fără sături și depresiuni — urmărind cu egală tenacitate idealitatea sarcinilor îndreptate de partid. El aduce în lumea peștirii, zburcumată și haotică de la Lespezi un sentiment al măsurii și echilibrului — o demonstrație a numelui deosebite pe care o poate deține numai claritatea conștiinței de activist al partidului. Personalitatea originală a lui Vițu este caracteristică pentru evoluția eroului comunist contemporan. Pe măsura ridicării nivelului conștiinței politice, acest erou capătă un orizont mai cuprinzător, judecă viața și oamenii printr-o perspectivă mai largă.

Identitate umană și socială în paginile unor opere literare remarcabile.

Este evident că datorita de onoare a scriitorului în această privință, nu se poate considera ființă ca îndepărtată în mod deosebit. Comunității nu-și află încă imaginea integrată a celor trăsături morale și politice care li reprezintă în operele literare existente. Cu atît mai mult, cu cît realizările din fabrică și uzine, într-o zonă înaltă de a societății care este ambianța muncitorească. Evoluția lor ca luptători, cu această bogată zestre sufletească, demonstrează consecvență, aduce mîntoria fermității principiale, a întransigenței revoluționare. Cerituzinea este pentru Anton Filip și teoretică și practică în același timp: de aceea acțiunile sale respiră o energie constantă fără sături și depresiuni — urmărind cu egală tenacitate idealitatea sarcinilor îndreptate de partid. El aduce în lumea peștirii, zburcumată și haotică de la Lespezi un sentiment al măsurii și echilibrului — o demonstrație a numelui deosebite pe care o poate deține numai claritatea conștiinței de activist al partidului. Personalitatea originală a lui Vițu este caracteristică pentru evoluția eroului comunist contemporan. Pe măsura ridicării nivelului conștiinței politice, acest erou capătă un orizont mai cuprinzător, judecă viața și oamenii printr-o perspectivă mai largă.

Miron DRAGU

Realizarea imaginii literare a conștiinței revoluționare constituie un aspect fundamental în studierea caracterelor de comunisti. Cercetările noastre în acest domeniu se vor axa pe câteva din cele mai valoroase portrete ale eroului comunist, (care nu poate fi un tip dat, pietrificat), susceptibili evoluției, perfecționării morale și politice. Gradul de maturizare a conștiinței este un criteriu determinant în cercetarea tipologiei eroului comunist. Cuprinderea unei galerii foarte variate de tipuri umane reprezentative pentru comunistii din toate noastre, atestă mărimea literaturii noastre și înfățișează implicite eficiența legăturii directe a scriitorului cu lupta clasei muncitoare. Înțelegînd frecvent un tip de erou comunist care marchează trecerea de la o răzvrătire spontană, impulsivă la atitudinea conștientă, revoluționară. El apare, în operele literare ale primilor ani de după Eliberare, ca și în paginile altora, publicate mai recent. Mitrea Cocor oferă date hotărîtoare pentru fixarea acestui tip de erou care a pășit calea împotriviții izolate, lipsită de perspectiva politică a luptei revoluționare. El se îndreaptă spre partid ca spre o forță unică în stare să rezolve problemele majore ale existenței sale.

Există și un contingent de eroi literari care devin militanți ai partidului în împrejurări deosebite care determină alte particularități ale apropiierii de cauza revoluției. Ei își pun probleme complicate de conștiință. Caută rezolvarea unor situații dificile în drumul spre limpezirea deplină a conștiinței lor revoluționare.

Oamenii care au intrat în luptă, alături de comunisti, cum sînt George Teodorescu din „Setea”, se află abia la începutul activității lor revoluționare. Practica luptei nu le poate oferi suficientă experiență și nici nu poate determina încă o hotărîtoare verificare a convingerilor lor cristalizate pe un plan mai mult rațional. El depășește limitele sovă-

Imaginea conștiinței revoluționare

leilor și ale zburcumatului interior tocmai prin participarea conștientă la lupta partidului.

Adeziunea comunistului George Teodorescu este prin excelență rațională: „conștiința necesității istorice” îl determină să participe la activitatea politică a comunistilor din Lunca. Dar la reînnoarea a-casă descoperă o situație aproape paradoxală. Munca lui de agitație vine în contradicție cu situația lui de proprietar; zestre sa soției, pămîntul, îl aparține doar și lui.

Imaginea literară a acestor eroi aflați în plină deliberare, are meritul de a descoperi țara morală dintr-un alit unghi de observație. Teodorescu trebuie să facă dovada unei juste orientări în practica vieții, într-un moment de cumpănă care cerea fapte, atitudine hotărîte.

Sentimental responsabilității morale constituie un aspect caracteristic eroului comunist. Conștiința sa revoluționară se manifestă exigent și în domeniul vieții sufletești. Fermitatea convingerilor politice, temelia solidă a certitudinilor nu exclude la Nea Vițu autocontrolul permanent, întrebările adresate stegii sau criticei propriei atitudini. Afabil și comunicativ, prin excelență, acest muncitor care luptă în ilegalitate sub conducerea partidului, se caracterizează și prin monologuri interioare foarte dramatice (după discuțiile cu Fănică, Trepseni, cu pictorul, sau înainte de execuție). „Obsesile” lui sînt provocate de problemele oamenilor care-l înconjoară. Viața tovarășii și a prietenilor de orice vîrstă, îi oferă teme pasionante de meditație. Nea Vițu urmărește să-l îndrume pe oameni spre sensurile majore ale epocii și de aceea orice abateră spre meschinărie, îndepărtarea de țoț ceea ce este esențial în existența umană, echivalează cu o dezamăgire, sau chiar cu o durere personală.

Maturizarea conștiinței socialiste este evidențiată pe un plan supe-

Realizarea artistică a acestor eroi verifică un adevăr fundamental: numai socialismul dă un sens nou vechilor trăsături pozitive, care trăiesc acum o adevărată renaștere. Conștiința revoluționară a eroului lui Marin Preda se manifestă prin firea acelor oameni „cu privirea deschisă și încrezătoare”, cu suferințe de copii. Descălușarea forțelor morale latente și, implicit, înțelegerea inferiorității morale a dusmanului de clasă sînt determinate de întărirea combativității de clasă.

Conștiința socialistă se afirmă prin intermediul unor naturi umane variate; în cazul lui Ilie Barbu, prin ceea „fire senină a eroului”, prin „nota de inocență morală”, prin „reacția de prospețime” etc. Demonstrata, sinceritatea atitudinilor, tendința către o armonie morală și umană bazată pe dreptate socială, sînt particularități determinate de formarea conștiinței revoluționare. Sînt mobilități esențiale care explică că puterea launtrică a eroului comunist din creația lui Marin Preda. Individualitatea eroului înfățișează nuanțat, exprimă tonurile multiple ale energiei descătușate de participarea la revoluție.

Varietatea trăsăturilor care conferă expresie firei lui individ, reflectă în ultimă instanță în galeria caracterelor de comunisti din literatura noastră, un fond comun pe plan ideologic, politic și moral.

Trăsăturile omului politic fac parte dintr-o structură launtrică bine reliefată, cu amănunte și date particulare. Exemplele noastre au încercat să cerceteze câteva tipuri de comunisti care au dobîndit drepturi de stare civilă, o categorică

DRUMUL CEL BUN

(Urmara din pag. 1)

către guvernul S.U.A. a conferinței la nivel înalt, exprimă în realitate dorința lor criminală de-a stînga conștiința oamenilor, muncitorii unde era ar există, în deosebi în familia popoarelor socialiste. Se știe și acest lucru. Dar nu-și destul să dorească vulpea să cadă strugurii pe care nu-i poate ajunge. Iar succesele țării socialiste în toate domeniile, rachetele cosmice sovietice, sint astfel de struguri, la care nu poți ajunge. Popoarele lumii vîd aceasta și faptele contribuie la irezistibilă conștiință și împede alina vrea progres și pace și cine oțtează cu sete sânguină după război. Ce mai răi dintre capitaliști americani au refuză să pună piciorul pe drumul păcii. Așteaptă.

N-au decît să aștepte. Socialismul și comunismul merg înainte. Este un proces istoric de o grandoare nemaicunoscută. Iar munca gîntată a oamenilor muncii se inserie cu succes deplin în acest proces. Entuziasmul provoacă de directive, care de pe acum se traduc în fapte în cinstea Congresului al III-lea al P.M.R., dovedește convingerea întregului nostru popor muncitor că el a apucat pe drumul cel bun. Toți el a realizat ce s-a realizat mai de seamă în această țară și în trecut. Dar pentru alții, care-l împingeau, îl apăsuu, îl asupreau și-l făc-măneau. Acum realizează, conștient, tot ceea ce realizează pentru sine însuși. Conștiința este și a puterii și a dreptului său. Această conștiință a treziri-o partidului celor ce muncesc, partidul nostru.

Cum vibrează această conștiință, ce grad de incandescentă atinge ea,

stă; cel de la uzinele „23 August”, cu cel de la „Grivița Roșie”, cel de la „Semănătoarea” cu alții de la altă întreprindere, fiecare convins că va înfăptui ceea ce și-a propus. Vorbea din glasul lor mindria oamenilor conștienți că prin munca lor contribuie la creșterea conștiinței socialiste a oamenilor muncii, la îmbogățirea conștiințelor lor, la cultura lor în general. Cartea în R.P.R. a devenit o necesitate și o muncă și o procură și o pînă nea sa de toate zilele. Amîndouă de bună calitate și la preț foarte scăzut. În astfel de condiții firește că omul dorește progresul neîntrerupt și pacea permanentă, și e gata să le apere pe amîndouă.

Directivele pentru Congresul al III-lea al P.M.R. vorbesc de fapt despre pașii uriași ai poporului nostru pe drumul socialismului, al progresului și păcii, pe drumul cel bun ales de popor.

Mihai BENIUC

ERORI NEINGĂDUITE

In ultimul număr al revistei „Studii și cercetări de istorie literară și folclor” (anul VIII, nr. 1-2, p. 25), editat sub semnătura Eleniei Pîru, următorul fragment de frază: „Romania medievală franceză a lui Guglielmo de Lorris și Giovanni de Meung „Le roman de la Rose”. Chiar și în școala medie se învață că cel mai vechi și mai cunoscut fragment de literatură franceză a lui Guglielmo de Lorris și Giovanni de Meung „Le roman de la Rose”. Acesta este un roman în două volume, scris de doi francezi, Renno Descartes, Giovanni Sebastian Bach etc.) și că romanul nu înseamnă „romanță”, ci „roman” (intocmai ca mai vechii noștri romani). Este de mirare să ne întrebăm cum de a putut scăpa o astfel de mostră atenției comitetului de redacție al revistei.

ECATERINA VLADescu DRAGANOVICI

P. CONSTAN

Redacția „Gazetei literare” noscud că punctul de vedere mat în acest articol este analiza cu seriozitate mediului a îmbunătății aspectului grafic și de a sporii calitatea lui publicat în paginile sale.

Colect

PE MARGINEA UNOR SCHITE SOVIETICE

Pledoarie pentru laconism

erimentul critic clujan, Ion Oarcanu, s-a războit, nu de mult, în cadrul unei discuții a Secției de Proză a Uniunii Scriitorilor...

lre mai largă, că singurul lucru cel preocupat este adevărul pe care-l are de comunicat...

roase române care își mai așteaptă și azi al doilea și al treilea volum. Timpul a dovedit că la unele conținuturi au renunțat romancierii...

lul scurt. Problema era dacă derogările respective se justificau prin necesitățile dictate de conținutul nou...

Em. Galan și Remus Luca, sau dacă, dimpotrivă, așa cum afirma Mihai Novicov...

rozatorii realist-socialiști ai literaturii noastre, și mă refer în special la forțe artistice aparute după 23 August...

STANCA PENCEVA

Cîntec de dragoste

Ca o strălucire e, ca o văpaie... Dragostea mi-e mîndră și e reținută Limpede, ca bolta după ploie Și duioasă ca un viers de alături.

E ca aurul ce zace-adină în tină Și nu-l vede nimeni de la suprafață Numai fie-ți strălucște în lumină, Numai fie-ți zimbește-n față.

KLIMENT TAČEV

Lege neștrămutată

Cu stolul său cocorul nu a plecat la drum N-a cunoscut furtuna, n-a fost să vadă cum Răpuși ai lui, în ape, căzura din înalt.

Să-ntîmpine, el, stolul ce înapoi sosea. Se întorcea iar stolul, din arpe bîntînd, Vestind e-or să răsară semințele-n curînd

In preajma lui pădurea cînta sub cerul pur Și soarele mai tare se-aprinda-n azur Și ciocirli-a-zare urca și ciripea...

In românește de VICTOR TULBURE

PABLO NERUDA : „Trăiesc cu ochii și inima deschise spre om, spre natură“

a problemă dureroasă pentru marele poet, pentru toți chilienii; cutremurele.

„Poporul este cel care suferă în primul rînd. Casele oamenilor sîrăci au dărîmă la cele mai abaze zgudiri seismice. Căci inamicul nostru numărul unu nu sînt cutremurele, ci mizeria maselor. Oamenii cunosc o soartă grea în mijlocul marii frumuseți a reliefului sălbatic. Am crescut privind vulcanii. Unul dintre ei — Osorno — este de o frumusețe inegalabilă.

„Dar literatura chiliană? „Este la fel de dezordonată ca și natura chiliană. O poezie fără armonie, fără ritm. Am avut doi poeți mai cunoscuți: Gabriela Mistral și Vicente Huidobro.

De la literatura chiliană? „Este la fel de dezordonată ca și natura chiliană. O poezie fără armonie, fără ritm. Am avut doi poeți mai cunoscuți: Gabriela Mistral și Vicente Huidobro.

În ceea ce privește proza, în Chile au apărut încă în jurul anului 1900 primele scrieri din America latină despre viața muncitorilor.

De la literatura despre și pentru mase? „Este la fel de dezordonată ca și natura chiliană. O poezie fără armonie, fără ritm. Am avut doi poeți mai cunoscuți: Gabriela Mistral și Vicente Huidobro.

În închisoarea interviului Neruda a fost în mod special să se adreseze tinerilor poeți: „Îți salut cu cea mai mare bucurie. Să privească lumea. Să simtă cu propria lor inimă. Să caute, să caute mereu, căci tineretă este vârsta marilor experiențe puse în slujba poeziei adevărate“.

Imi permiți să pun punct interviului citind versurile în care Aragon scrie despre Neruda: „Cămin e înțreg pămîntul / ... în popor i-e cîntul“.

REP.

PABLO NERUDA

Odă bucuriei

Bucurie, verde frunză lîptită de geam, micuță lumină deabia născută, elefant sonor, scăpărătoare monedă, și citeodată noursă fragil, sau mai degrabă, pine statornică, nădejde-implinită, datorie desfășurată. Disprefuitu-te-am, bucurie. Rele povești primit-am. Luna

La fel ca alina, zburînd, împarți mierea Un tinăr tăcut am fost, bucurie. Desfrinate mi se păreau șuvițele tale.

N-a fost adevărat, am aflat-o cînd cascada s-a despletit pe inima mea.

Azi, bucurie, înfilnă pe strădă, du-mă cu tine, departe de cărți:

Cu tine vreau să merg din casă în casă, din mulțime-n mulțime, din flămură-n flămură.

Nu ești numai a mea. Vom merge pe insule. Vom merge pe mări. În galerii de mină și în păduri. Nu numai sihaștri tăietori de lemne

și biete spălătoare, sau țepoși și auguști cioplituri de piatră îmi vor întinde ciorchinele tale,

ci și cei reuniți în sindicaliști marinari și forestieri, băieții neînfricați, în luptele lor.

Cu tine, în largul lumii / Cu cîntecul meu / Cu zborul stelei întredeschis, cu desfătările spumei!

Imi voi plăti datoria față de toți, căci tuturor le sînt dator bucuria.

Nimeni să nu se mire că mă-ndrept spre oameni cu daruri terestre, căci lîptind am aflat că datoria mea pe pămînt e să-mpart bucuria. Cu cîntecul meu împlinesc-destinul.

Tălmăcire de Maria BANUȘ

*) Din „Ode elementare“.

Personalitatea poetică a lui Pablo Neruda scutește pe reporter de orice introducere. Reproducem numai aceste câteva rînduri: „M-a surprins fața lui: fața unui andaluz visător și a unui mîndru arabian. Mișcările lui erau încete; vocea, domoală, — în simțea pe omul făcut poezie și poezie, dar ochii lui ardeau, cînd gingași, cînd minioși. Vorbea numai despre lupă.“

„Nu sînt prietenul școlilor și al formulor, spunea Neruda ca răspuns la o întrebare privind poezia modernă. Nu trebuie să formulăm reguli artistice în ceea ce privește poezia contemporană. Putem face o anumită compartimentare, pe carento, doar literaturii vechi, sedimentată de acum.“

„După această punere la punct Neruda se simte mai în largul lui. Cu privirea pierdută în forjota străzii, cu vocea caldă (păcat că reporterul nu cunoaște limba spaniolă și a făcut apel la franceză) Neruda spune: „Un poet care nu se preocupă de viața țării sale este un dezertor. Iar cel ce își ignorează eul, se trădează pe sine însuși. Acestea sînt cele două izvoare ale inspirației. Și pentru că vorbim de inspirație. Ea nu trebuie așteptată pasiv, resesant. Poetul trebuie să caute, să inspire, prin-o activitate fecondă, print-o trăire intensă a vieții. Desigur că trebuie să existe, în primul rînd, talentul. Dar numai talentul nu ajunge. De aceea un poet trebuie să cunoască oamenii, natura“.

Neruda face o scurtă pauză și, parcă formulîndu-și crezul poetic, spune: „Cred în realism. Trăiesc cu ochii și inima deschise spre om, spre natură. Aceste impresii exterioare le filtrez prin propria personalitate. Altfel nu ar mai fi poezie, ci plătitudine“.

„Din nou poetul se scuză: „De fapt nu spun nimic nou. Nu vreau să spun nimic nou. Sînt un om ca oricare altul, un muncitor care caută să cucerească viitorul, căci viitorul trebuie sălădat de fiecare din noi. În vreme ce cultura, pe care trebuie să-ne-o însușim, este o moștenire, cucerirea viitorului, prin mijloacele specifice ficciunii, este act de creație personală“.

Despre valoarea acestui act de creație Neruda vorbește referîndu-se la alții și anume la Tudor Arghezi: „Am citit, în traducere franceză, poeziile lui Arghezi. Unele dintre ele vor apărea și în limba spaniolă, fiind cuprinse în antologia poeziei românești pe care o pregătesc pentru a fi publicată la Buenos Aires. În ciutările marelui vostru poet m-am recunoscut pe mine însuși, ca om. Căci, și aceasta e supremul, cititorul trebuie să găsească în poezie propriile sale frămîntări, ca fiindă umană. Să poată spune: „Eu sînt acesta, eu am trăit aceasta, eu am simțit aceasta“ (Vocea lui Neruda nu mai este acum domoală. Vorbește tare. E agitat. Nu mai caută cuvintele. Vorbește Neruda, lupătorul pentru o poezie a masei, înțeleasă de mase).“

Urmează exemplul de contrast: „Poezia în Occident s-a depărtat de sentimentul general. Ce înțeleg prin sentiment general, întrebați? Posibilitatea oamenilor de a înțelege poezia. Or, poezia în Occident, în special cea engleză, e prea intelectualistă. Așa că masele s-au depărtat de poezie ca de altele și de pictură. În această ruptură de oameni constă marea criză. Cred că ea este trecătoare. Căci viața intelectuală are oscilații, în funcție de anumite coordonate. Artistul caută mereu noi forme de exprimare a ideilor sale. De la Ingres s-a trecut la impresionism pentru a se ajunge acuma la Picasso. Aceasta în ceea ce privește forma. Iar în conținut, în special literatura, trebuie să aibă în centru eul omului. Romanul, cu deosebire, are valoare dacă descrie societatea. Pansit Istrati a fost tocmai un asemenea mare povestitor, în ciuda unor scăderi ale sale. De asemenea marele Sadoveanu, pe care țin să-l salut și prin mijlocirea revistei dvs.“.

Pentru că ați vorbit despre formă credeți că poezia modernă se poate exprima numai în vers alb? „Nu, răspund foarte prompt Neruda. Ritmul devine uneori necesară. Sînt mari poeți, ca Aragon și unora chiar Maia-kovski, care folosesc rima. Eu rămîn însă adeptul versului alb. Altfel mi se pare poezia artificială.“

De curînd am terminat însă un poem, de aproape 4000 de versuri în care folosesc rima. (Sînt puțin nedumerit. Cer să mi se repete fraza, poemu nu am înțeles-o). Văd că sînteți mirat. Conținutul poemului cere ritm.

AI. I. ȘTEFANESCU

*) In „Oeuvres et opinions“ nr. 4/1960.

T. A. LIASCIUK și A. I. SEMENKO „In brigăzile comuniste ne îndreptăm spre comunism“.